

PÄÄTÖS

Nro 264/2013/2

Dnro ESAVI/22/04.09/2013

Annettu julkipanon jälkeen

29.11.2013

ASIA Mustialanlammin keskivedenkorkeuden nostaminen ja vesioikeudellisen yhteisön sääntöjen vahvistaminen, Tammela

HAKIJA Mustialanlammin vesioikeudellinen yhteisö

HAKEMUKSEN VIREILLETULO

Mustialanlammin vesioikeudellinen yhteisö on 4.2.2013 Etelä-Suomen aluehallintovirastoon toimittamassaan ja myöhemmin täydentämässään hakemuksessa pyytänyt vesilain mukaista lupaa Mustialanlammin keskivedenkorkeuden nostamiseen rakentamalla pohjapato Alhonojaan Maveplan Oy:n laatiman 20.12.2012 päivätyn suunnitelman mukaisesti Tammelan kunnan Tammelan ja Mustialan kylissä sekä pyytänyt Mustialanlammin vesioikeudellisen yhteisön sääntöjen vahvistamista.

LUVAN HAKEMISEN PERUSTE JA LUPAVIRANOMAISEN TOIMIVALTA

Vesilain 3 luvun 3 §:n 1 momentin 5) kohta ja 6 luvun 9 § sekä 1 luvun 7 §:n 1 momentti ja 12 luvun 5 §

VESIOIKEUDELLISEN YHTEISÖN PERUSTAMINEN

Mustialanlammin vesioikeudellisen yhteisön perustava kokous on pidetty 3.1.2013. Kokouksesta on kuulutettu Forssan Lehdessä kaksi viikkoa ennen kokousta ja siinä on mainittu yhteisalueen ja venevalkaman nimet ja kiinteistötunnukset. Lisäksi paikalle on kutsuttu kaikki rantakiinteistöjen omistajat, vesialueiden omistajat sekä Alhonojan perkausyhtiö. Hakemukseen on liitetty vesioikeudellisen yhteisön perustavan kokouksen pöytäkirja, luettelo yhteisön jäsenistä sekä kokouksessa hyväksytyt ja 3.1.2013 päivätyt Mustialanlammin vesioikeudellisen yhteisön säännöt, joille on pyydetty vesilain mukaisesti vahvistamista.

LUPAHAKEMUKSEN SISÄLTÖ

Yleiskuvaus hankkeesta Tammelan kunnassa sijaitsevan noin 23 ha:n Mustialanlammin vesipintaa on laskettu 1960-luvun lopulla Alhonojan perkaushankkeessa. Laskun tu-

lokset eivät ole olleet odotuksen mukaisia ja Mustialanlammin vesipintaa on pidetty ainakin 30 vuotta lähes tässä hakemussuunnitelmassa esitetyllä tavoitetasolla. Siksi hankkeen vaikutusta nykyiseen keskivedenkorkeuteen ei todellisuudessa huomaa. Perkaushankkeen aikana rakennettu ja nykyään huonokuntoinen ja vuotava Alhonojan pohjapato puretaan ja korvataan luonnonmukaisella pohjapadolla. Alhonojan perkaushankkeen mukaisesta tasosta Mustialanlammin keskivedenkorkeus nousee noin 0,4 m, mutta käytännössä vedenpinnan nousu on muutama senttimetri nykytilanteeseen verrattuna.

Hankkeen tavoitteena on saada nykyinen tilanne lailliseksi. Hankkeen tavoitteena on myös nostaa alimpia vedenkorkeuksia ja hieman keskivedenkorkeutta Mustialanlammin luusuaan rakennettavan uuden pohjapadon avulla, mutta suurimpia tulvakorkeuksia ei muuteta. Mustialanlammin tila on nykyään vain tyydyttävä, koska järvi on erittäin rehevä, hyvin savisamea ja kärsii ajoittain sinileväesiintymistä. Mustialanlammin vedenkorkeus laskee kuivakausina virkistyskäytön ja maisemallisten arvojen kannalta haitallisen alas. Tällöin myös järven umpeenkasvu kiihtyy erityisesti matalilla ranta-alueilla. Hankkeen mukaisella alivedenkorkeuden nostolla ja vakiinnuttamisella parannetaan järven kesäistä virkistyskäyttökelpoisuutta ja estetään matalien vesialueiden umpeenkasvua. Samalla haetaan lupa nykyisen pohjapadon etelärannalla olevalle maalle rakennetulle vesialtaalle ja vedenjohtamiselle sen kautta.

Hankealue

Tammelan kuntakeskuksen pohjoispuolella sijaitsevan Mustialanlammin virkistyskäyttömuotoja ovat kalastus, uinti ja soutuveneily. Järven vettä käytetään peltojen kasteluun Mustialan maatalousoppilaitoksella. Kaukjärvi laskee Mustialanlammiin. Kaukjärvi on keskeisellä paikalla sijaitseva järvi, joka on tärkeä alueen asukkaiden virkistyskäyttöalue, maisematekijä ja raakavedenottoa palveleva järvi.

Hankealueella on voimassa Kanta-Hämeen maakuntakaava. Tammelan taajaman asemakaava ei ulotu Mustialanlammin rantaan muualla kuin aivan länsipäässä Mustialantiehen asti. Mustialanlammin rannalla on peruskartan mukaan 14 kesämökkiä ja pohjoisrannalla Mustialan maatalousoppilaitos ja sen peltoalueet. Lähin suojelualue on alapuolisen Kuivajärven pohjoisosan Natura 2000 -verkostoon kuuluva kohde, johon hanke ei vaikuta.

Aikaisemmat vaiheet

Alhonojan perkaussuunnitelma valmistui vuonna 1966 ojitustoimituksessa. Perkaussuunnitelmaan sisältyi Mustialanlammin luusuan pohjapato Alhonojassa. Perkaustyö valmistui vuonna 1967, jolloin työ luovutettiin perustetulle ojitusyhtiölle edelleen hoidettavaksi ja kunnossapidettäväksi. Vesilain (264/1961) mukaista lupapäätöstä perkauksesta ja padosta ei siten ole. Pohjapadon tarkempi suunnitelma ei ole tiedossa, mutta perkaussuunnitelman mukaan pohjapadon harjankorkeudeksi on tarkoitettu +97,50 m. Korkeusjärjestelmästä ei ole täyttä varmuutta, mutta Helsingin vesi- ja ympäristöpiirin lausunnossa 31.5.1990 Alhonojan rummusta on todettu, että perkaussuunnitelman korkeusjärjestelmä on vaaitusten mukaan muutaman

senttimetrin tarkkuudella sama kuin N_{60} -korkeusjärjestelmä. Pohjapato on ehkä rakennettu mainittua korkeammaksi ja sitä on myöhemmin muuteltu.

Mustialanlammin vedenkorkeutta on nykyisin pidetty noin 0,4 m perkaussuunnitelman mukaista tasoa korkeammalla, koska pohjapadon nykyinen harjankorkeus on $N_{60} +97,89-97,93$ m. Siitä ei ole aiheutunut merkittäviä haittoja. Padon vuotamisen takia vedenkorkeus laskee kuivakausina jopa tasoon $N_{60} +97,6$ m, mistä aiheutuu huomattavaa haittaa virkistyskäytölle ja maisemalle. Mustialanlammin pohjaa kipsattiin 10 % pinta-alasta vuonna 2004, minkä seurauksena vedenlaatu parani. Mustialanlammiin laskevassa Riuskanojassa on vesiensuojelukosteikko, joka kunnostettiin talvella 2011–2012. Tällöin myös ruopattiin hieman Mustialanlammin liettynyttä länsipäätä.

Vesistötiedot

Mustialanlammi sijaitsee Kokemäenjoen vesistön Loimijoen latvaosalla. Mustialanlammin länsiosaan laskee lyhyt uoma Kaukjärvestä. Mustialanlammi laskee 1,8 km pitkän Alhonojan kautta Myllyjokeen ja siitä noin 0,6 km:n etäisyydellä olevaan Kuivajärveen ja edelleen Tammelan Pyhäjärveen. Mustialanlammin valuma-alueen koko patopaikalla on 23,5 km² ja järvisyys 9,4 %. Järven pinta-ala on 23 ha ja rantaviivan pituus 2,5 km. Mustialanlammi on varsin syvä suurimman syvyyden ollessa 16,8 m. Järven keskisyvyys on 3,3 m. Pohjapatopaikalla pohja on vanhan perkaussuunnitelman mukaan savea. Mustialanlammin pohja on liejua ja mutaa.

Vedenkorkeudet

Mustialanlammin vedenkorkeudesta ei ole muita tuoreita havaintoja kuin tämän hankkeen maastomittausten aikaisia havaintoja $N_{60} +97,92$ m 14.6.2012 ja $+97,95$ m 5.7.2012 sekä yleisötilaisuuspäivän 29.10.2012 havainto $+98,09$ m. Alkuperäisessä perkaussuunnitelmassa on Mustialanlammin vedenkorkeudeksi mitattu $+97,85$ m 3.10.1963. Kesquivirtaamaa vastaava nykyinen Mustialanlammin vedenkorkeus on $N_{60} +98,02$ m. Mustialanlammin kesäasukkaiden osoittama nykyinen ylivedenkorkeus (vesiraja kivijalassa) oli vuoden 2004 erittäin suurella kesätulvalla $N_{60} +98,44$ m ja nykyinen alivedenkorkeus on arviolta $+97,61$ m.

Koska 1960-luvun perkaussuunnitelman mukainen Mustialanlammin vedenkorkeus ei ole tiedossa, se arvioitiin seuraavasti. Pohjapato oletettiin tasaharjaiseksi ja harjan tasoksi $N_{60} +97,50$ m. Padon harjan pituudeksi arvioitiin käytettävissä olevien tietojen perusteella 3,6 m. Tällöin keskivirtaamaa vastaava järven vedenkorkeus on $N_{60} +97,61$ m, joka oletetaan perkaussuunnitelman mukaiseksi keskivedenkorkeudeksi.

Pohjapadon alaveteen vaikuttavat tulva-aikana alapuoleiset Myllyjoki ja säännöstellyt Kuivajärvi ja Tammelan Pyhäjärvi. Normaaliaikana ja pienillä tulvilla padotus ei ulotu Mustialanlammiin. Kesätulvalla 2004 pohjapadon alavesi nousi likimäärin ylaveden tasalle.

Virtaamat Mustialanlammin menovirtaamaa ei ole mitattu. Virtaaman tunnusluvut on arvioitu käyttäen lähtökohtana Loimijoen vesistöalueen keskivalumaa 9 l/skm^2 seuraaviksi (m^3/s):

Ylivirtaama $HQ_{1/100}$	2,5
Ylivirtaama $HQ_{1/20}$	2,1
Keskiylivirtaama MHQ	1,3
Keskivirtaama MQ	0,21
Keskialivirtaama MNQ	0,03
Alivirtaama NQ	0,006

Vedenlaatu

Mustialanlammin vedenlaatua on seurattu vuodesta 1968 lähtien. Uusimmat havainnot ovat maaliskuulta 2009. Mustialanlammin ravinnepitoisuudet ovat vaihdelleet jonkin verran seuranta-ajanjakson aikana, mutta näytteiden vähäinen määrä ei anna aihetta pitkälle meneviin päätelmiin pitkän aikavälin muutoksista. Päälysveden (1 m) kesä- ja talviaikainen kokonaisfosforipitoisuus on yhtä poikkeusta lukuun ottamatta pysytellyt välillä $40\text{--}130 \mu\text{g/l}$ (ka $77 \mu\text{g/l}$). Päälysveden kokonaistypen pitoisuus on vaihdellut välillä $380\text{--}2\ 180 \mu\text{g/l}$ seurantavuosien aikana. Päälysveden kokonaisfosforipitoisuuden keskiarvon perusteella Mustialanlammi on luokiteltavissa erittäin reheväksi vesistöksi.

Pohjanläheisen veden happipitoisuus on ollut huono lähes kaikilla havaintokerroilla. Heikosta happitilanteesta johtuen pohjanläheisen veden ravinnepitoisuudet ovat olleet korkeita päälysveteen verrattuna eli kokonaisfosfori $50\text{--}1\ 600 \mu\text{g/l}$ (ka $347 \mu\text{g/l}$). Heikosta happitilanteesta kertovat myös pohjanläheisen veden kohonneet ammoniumtypen pitoisuudet ($300\text{--}3\ 660 \mu\text{g/l}$ vuosina 1992–2007). Sedimentin kipsikäsittelyn jälkeen (syksy 2004) pohjanläheisen veden fosforipitoisuudet laskivat hieman ollen vuosina 2005–2009 luokkaa $110\text{--}330 \mu\text{g/l}$ (ka $188 \mu\text{g/l}$).

Mustialanlammin päälysveden klorofylli-a:n pitoisuudet ovat vaihdelleet vuosina 1992–2007 erittäin paljon. Avovesiaikaiset (touko–lokakuu) klorofyllipitoisuudet ovat olleet $8,4\text{--}165 \mu\text{g/l}$ (ka $34,6 \mu\text{g/l}$). Keskiarvopitoisuuden perusteella Mustialanlammi on luokiteltavissa reheväksi. Järven näkösyvyys on $0,4\text{--}1,1 \text{ m}$ ja järven vesi on väriltään ruskeaa. Veden värilukua on mitattu tiheämmin 1970-luvulla, jolloin veden väriarvo oli $10\text{--}150 \text{ mgPt/l}$ (ka $62,5 \text{ mgPt/l}$). Väriarvo on 2000-luvulla ollut $140\text{--}200 \text{ mgPt/l}$.

Kalasto

Vuoden 2001 tutkimuksen mukaan Mustialanlammin kalaston kokonaisuksikkösaalis verkkoa kohden oli noin $1,7 \text{ kg}$. Särkikalajien paino-osuus kokonaissaaliista oli 71% ja ahvenkalajien osuus vain 29% . Yksilömäärinä mitattuna tilanne oli vielä enemmän särkikalavoittoinen. Petokalajiksi laskettavia kaloja oli 20% kokonaissaaliista. Kuhan paino-osuus kokonaissaaliista oli 15% ja muikun $0,2 \%$. Kuhan luontainen lisääntyminen onnistuu järvesä. Särki oli saalispainoltaan selvästi runsain laji, mutta salakka nousi yksilömäärissä hivenen särjen edelle. Nykyisin Mustialanlammin pohjapato on pääosan ajasta noususte kaloille.

Kasvillisuus

Ilmaversoista vesikasvillisuutta on Mustialanlammissa huomattavan niukasti. Kasvillisuus on selvästi runsaampaa järven matalammalla ja pohjan laadultaan hienojakoisemmalla pohjoisrannalla kuin kivikkoisella ja jyrkällä harjun alaisella etelärannalla. Kaukjärvestä laskevan puron laskupaikka erottuu ympäristöstään selvästi rehevämpänä kohtana. Veden vahva savi-samennus rajoittaa vesikasvillisuuden esiintymistä. Kaikkien vyöhykkeellisten kasvustojen yhteispinta-ala Mustialanlammissa on 1,4 ha, joka vastaa noin 6 %:n osuutta järven vesipinta-alasta. Ilmaversoisten osuus vesikasvillisuudesta on vain 3,4 %. Ilmaversoisista selvästi runsain on leveäosmankäämi *Typha latifolia* 16 %:n osuudellaan, järvikorte *Equisetum fluviatile* (0,6 %) ja sarat *Carex sp.* (0,5 %) ovat seuraavaksi yleisimpiä ilmaversoisia huolimatta pienestä peittävyysprosentistaan.

Mustialanlammissa ei kasva järviruokoa *Phragmites australis* lainkaan. Kelluslehtisistä ylivoimaisesti yleisin ja samalla järven runsain kasvilaji on ulpukka *Nuphar lutea* noin 60 %:n osuudella. Uistinvidan *Potamogeton natans* peittävyysprosentti on noin 16 % ja rantapalpakon *Sparganium emersum* 2 %. Ahvenvita *Potamogeton perfoliatus* on yleisin uposkasvilaji. Sen peittävyys on 19 % kokonaispeittävydestä, joten ahvenvidalla on toiseksi laajimmat kasvustot heti ulpukan jälkeen. Pohjaruusukkeellisia lajeja on hyvin vähän, hapsiluikka *Eleocharis acicularis* on ainoa elomuotonsa edustaja. Kasvillisuuskartoituksessa havaitut irtokellujat pikkulimaska *Lemna minor* ja kilpukka *Hydrocharis morsus-ranae* sijaitsevat Kaukjärven laskupuron vaikutuspiirissä samoin kuin rehevässä kasvu-ympäristössä viihtyvä uposkasvi tylppälehtivita *Potamogeton obtusifolius*.

Suunnitellut rakenteet ja toimenpiteet

Nykyinen Mustialanlammin pohjapato (harjankorkeus $N_{60} +97,89-97,93$ m) puretaan ja rakennetaan uusi luonnonmukainen pohjapato Alhonojaan nykyisen padon ylävirran puolelle. Sillä kohdalla on mahdollisuus leventää jokiuomaa pohjoisrannalle, jotta pohjapadon harjalle saadaan riittävästi pituutta. Pohjapato sijaitsee kiinteistöjen Jokisuu 834-441-18-1 ja Mustialan opetusmaatila 834-425-49-0 maa-alueilla sekä vesialueilla Tammelan kylän yhteinen vesialue ja vesijättö 834-441-876-1 ja Mustialan kylän yhteinen vesialue ja vesijättö 834-425-876-1. Tarkka paikka sovitaan maastossa, jolloin esitettyyn sijaintiin voidaan tehdä vähäisiä muutoksia. Kulkuyhteys pohjapadolle rakennetaan Mönköntieltä patoalueen pohjoispuolelta.

Mustialanlammin uuden pohjapadon harjan mitoituksessa tavoitteina ovat, että alivedenkorkeus nousee mahdollisimman korkealle, keskivedenkorkeus nousee Alhonojan perkaushankkeen mukaisesta tasosta $N_{60} +97,61$ m viime vuosikymmenten aikana pidettyyn tasoon $N_{60} +98,01$ m ja ylivedenkorkeus ei nouse. Pohjapadon harjan kokonaispituus on 6,3 m. Siinä on keskellä 0,20 m syvä (pohja $N_{60} +97,73$ m) sekä pohjalta 0,10 m leveä ja yläreunalta 0,20 m leveä alivirtaama-aukko, josta luiskat nousevat aukon yläreunan tasosta $N_{60} +97,93$ m rantoja kohti tasoon $N_{60} +97,98$ m. Rantaluiskat nousevat keskikaltevuudella 1:3 tai loivemmin. Padon kohdalla uomaa levennetään pohjoisrannalle päin, jotta harjan pituus saadaan riittäväksi. Padon harjan leveys (pituus uoman suunnassa) on 2,5 m. Järven

puoleisen luiskan kaltevuus on 1:3 tai loivempi ja alavirran puoleisen luiskan keskikaltevuus on 1:20–1:30 tai loivempi.

Pohjapato ja alavirranpuoleinen luiska kivetään kalankulun mahdollistavaksi. Pohjapatoon upotetaan maisemakiviä ja kalannousu-ura kivetään hydraulisesti karkeaksi ja allastetaan siten, että kalan nousu on mahdollisimmin suuren osan ajasta mahdollista. Pohjapatoon asennetaan puuponttitiivisteseinä, joka estää vesipinnan laskun haitallisen alas ja harjan korkeus on aina yksiselitteisesti mitattavissa. Tiivisteseinä voidaan tehdä esimerkiksi lahoamattomista puulevyistä tai puuponteista. Korotusosan yläreuna vahvistetaan kulma- tai U-teräksellä. Tiivisteseinän harjan muoto (korot ja mitat) ovat samat kuin padon teoreettinen muoto.

Pohjapadon verhous rakennetaan lajittumattomasta luonnonkivestä, jonka laskennallinen tarvittava koko on noin $d_{65} > 0,25$ m. Isot runkokivet istutetaan ensin paikoilleen soraan, jonka jälkeen rakennetaan muu verhous pelkästä kiviaineksesta, jossa ei saa olla maata mukana, kaivinkoneen kauhalla painamalla ja tamppaamalla tiiviiksi kerrokseksi. Tämän jälkeen verhouksen raot täytetään soralla tai soramoreenilla levittämällä ohut kerros, joka huuhdotaan veden avulla kivien väliin. Tätä toistetaan, kunnes raot ovat täynnä. Tämä työvaihe tehdään erittäin huolellisesti, jotta padon verhouksesta tulee tiivis. Uuden verhouksen reuna-alueilla soran ja soramoreenin sekaan voidaan sekoittaa humusmaata, jolloin reuna-alueen kasvillisuus palautuu nopeammin.

Patoalueen etelärannan kiinteistön Jokisuu 834-441-18-1 omistaja on rakentanut Alhonojan rantaan kivistä ja betonista reunamuurin, joka säilytetään. Pihamaahan kaivettuun pinta-alaltaan noin 600 m²:n vesialtaaseen otetaan vettä pohjapadon yläpuolelta $d = 0,3$ m putken kautta ja vesi poistuu pohjapadon alapuolelle takaisin uomaan $d = 0,3$ m putken kautta. Purkuputken altaan puoleisessa päässä on säätölaitteet. Uuden pohjapadon rakentamisen takia altaan ottoputken yläpäähän asennetaan laippa, jossa on alaosassa 60 mm:n reikä, jolla rajoitetaan altaan kautta kulkeva virtaama tasolle noin 3 l/s, jolloin juoksutuksella ei ole haitallista vaikutusta yläpuolisen Mustialanlammin vedenpintaan. Allas sekä vedenotto- ja poistorakenteet ovat Jokisuun kiinteistön alueella.

Töiden toteuttaminen ja seuranta

Mustialanlammin pohjapato rakennetaan pienen virtaaman aikaan loppukesällä tai alkusyksyllä. Pohjapato rakennetaan kuivatyönä työpatojen suojassa. Työnaikainen Mustialanlammin juoksutus hoidetaan ensisijaisesti nykyisen pihamaan vesialtaan putkien kautta. Rakentamiseen käytetään joen pohjoispuolelle rakennettavaa tieyhteyttä. Rakentamisaikana Alhonoja voidaan sulkea lyhytaikaisesti, mutta alapuoleisen ojan vedenvaihtuvuuden turvaamiseksi koko sulkemisajan pumpataan ja juoksutetaan pihamaan vesialtaan kautta työalueen ohi vettä vähintään 30 l/s.

Pohjapadon ja kalannousu-uran valmistuttua alue siistitään. Mahdolliset ylimääräiset massat muotoillaan paikan päällä. Kaikki kiviaines käytetään

pohjapadon ja kalannousu-uran kiveämiseen. Työalueelta kaivettavat ylimääräiset massat ja purettavien työpatojen massat kuljetaan pois. Rakennustyöt tehdään vesirakennusalan kokeneen valvojan johdolla. Työtä seuraa ja tarvittaessa ohjaa myös kalatalouspuolen asiantuntija. Rakennustöiden arvioitu kesto-aika on noin 1 kuukausi.

Vedenkorkeutta seurataan Mustialanlammille rakennetusta asteikosta. Asteikkoa luetaan sula-aikana kerran viikossa ja talvella kaksi kertaa kuu-kaudessa, kunnes voidaan todeta keskivedenkorkeuden olevan suunnitel-lun mukainen. Työnaikainen vesistötarkkailu on työn lyhytaikaisuudesta johtuen tarpeetonta. Myöskään kalatalousseuranta ei ole tarpeen.

Hankkeen kustannukset ja ylläpito

Hankkeen toteuttamiskustannukset ovat yhteensä noin 25 000 euroa (alv 0 %). Hankkeen ylläpito- ja hoitokustannuksia syntyy pohjapadon korjauk-sista, joita joudutaan yleensä tekemään ensimmäisen tulvan jälkeen.

Pohjapato jää luvan hakijan kunnossapidettäväksi. Kiinteistön Jokisuu 834-441-18-1 pihamaalla olevan vesialtaan sekä sen vesitys- ja poistojohtora-kenteiden kunnossapidosta vastaa tehdyn sopimuksen mukaisesti kiinteis-tön omistaja.

Hankkeen vaikutukset

Suunnitellut ja 1960-luvun perkaussuunnitelman mukaiset vedenkorkeudet Mustialanlammissa on arvioitu seuraaviksi ($N_{60} + m$):

	Suunniteltu	Perkaussuunnitelma	Muutos
Ylivedenkorkeus HW_{2004}	98,44	98,44	+0,00
Keskiylivedenkorkeus MHW	98,20	97,93	+0,27
Keskivedenkorkeus MW	98,01	97,61	+0,40
Keskialivedenkorkeus MNW	97,95	97,54	+0,41
Alivedenkorkeus NW	97,80	97,51	+0,29

Havaintoihin perustuva keskivirtaamaa vastaava Mustialanlammin nykyi-nen vedenkorkeus on $N_{60} + 98,02$ m, joka on käytännössä sama kuin suunniteltu keskivedenkorkeus. Nykyinen alivedenkorkeus on arviolta +97,61 m.

Mustialanlammin menovirtaama kasvaa hieman tulvan nousuvaiheessa, koska järven varastotilavuutta menetetään nykytilanteeseen verrattuna arviolta 0,2 m eli noin 46 000 m³. Tästä aiheutuva virtaamalisäys on yhden vuorokauden ajan noin 0,5 m³/s. Koska tulvan nousuvaihe kestää 1–2 viik-koa, keskimääräinen virtaamalisäys on alle 0,1 m³/s. Tästä ei ennalta arvi-oiden aiheudu haittaa tai vahinkoa Alhonojan ja Myllyjoen alajuoksulla.

Rakennustöiden aikana esiintyy vähäistä veden samentumista työalueen läheisyydessä, mutta tästä ei ennalta arvioiden aiheudu merkittävää hait-taa tai vahinkoa. Kalastolle ja kalataloudella hankkeesta on hyötyä, sillä luonnonmukainen pohjapato ei estä tai vaikeuta kalankulkua.

Hankkeesta saatavat hyödyt

Hankkeen hyödyt arvioidaan vertaamalla 1960-luvun perkaussuunnitelman mukaista tilannetta suunniteltuun uuden pohjapadon mukaiseen tilanteeseen, jolloin keskivedenkorkeus nousee 40 cm. Toisin sanoen nykytilanteen laillistaminen estää kiinteistöjen arvon laskun, mikä tapahtuisi, jos vesipinta palautettaisiin perkaussuunnitelman mukaiselle tasolle 40 cm alemmaksi. Mustialanlammin rannalla ja rannan tuntumassa olevien vakituisten sekä rakennettujen ja rakentamattomien loma-asuntokiinteistöjen arvo nousee järven virkistyskäyttömahdollisuuksien ja maiseman parantumisen ansioista, koska kesävedenkorkeus on nykyistä korkeammalla.

Virkistyskäytön parantumisesta saatavaa hyötyä tarkastellaan kiinteistöihin kohdistuvana arvon nousuna. Vuoden 2011 kiinteistöjen kauppahintatilaston mukaan on Kanta-Hämeen haja-asutusalueella rakentamattoman rantatontin (17 kpl) keskipinta-ala 4 675 m² ja keskihinta 80 824 €. Rakennetun rantatontin (79 kpl) keskipinta-ala oli 4 668 m² ja keskihinta 143 634 €. Vesistöistä johtuvan arvon osuus on yleensä 70–80 % tontin hinnasta. Rakentamattoman rantatontin virkistysarvo Kanta-Hämeessä on siis 56 577 € (0,7 x 80 824 €) ja rakennetun 100 544 € (0,7 x 143 634 €). Jos arvon nousua arvioidaan 10–20 % kaikille kiinteistöille, rakentamattoma rantakiinteistöä kohti arvon nousu on 5 658–11 316 € ja rakennettua kohti 10 054–20 109 €. Vastaavaa vesitaloushankkeen virkistyskäyttöhyödyn arviointia on käytetty ainakin Kaakkois-Suomen ja Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten lupahakemussuunnitelmissa. Koska teoreettinen nousu on huomattavan suuri tai mahdollinen vesipinnan laskeminen perkaussuunnitelman mukaiseen tasoon on erittäin haitallinen, käytetään arvon nousuhaarukan yläpään arvoa.

Rakennettuja loma-asuntoja on 14 peruskartasta, kiinteistökartasta ja ilmapäivityksistä laskettuna. Kiinteistö Oy Mustialan Leporannan alueella on seitsemän loma-asuntoa, joten hyöty on seitsemänkertainen. Kun loma-asuntoja kiinteistökohtaiseksi hyödyksi arvioidaan ylempi tontin arvonnousu, rantakiinteistöjen arvon nousu on yhteensä vähintään 14 x 20 109 € = 281 526 €.

Hankkeesta aiheutuvat edunmenetykset

Hankkeesta on sen valmistelun aikana pyritty sopimaan kaikkien vaikutusalueella mahdollista vahinkoa tai haittaa kärsivien maa- ja vesialueiden omistajien kanssa. Hakemukseen liitettyjen asiakirjajäljennösten mukaan hankkeesta on saatu suostumus tai kirjallisesti sovittu ilman korvausvaatimuksia Alhonojan perkausyhtiön sekä kaikkien vaikutusalueen rantakiinteistöjen ja vettyvien kiinteistöjen omistajien sekä molempien yhteisten vesialueiden osakaskuntien kanssa lukuun ottamatta kahta järjestäytymätöntä yhteistä maa-alueita. Suurin osa keskivedenkorkeuden nousun vaikutusalueen rantakiinteistöjen omistajista ja yhteisten vesialueiden osakaskunnat (15/19) ovat myös hakijana toimivan Mustialanlammin vesioikeudellisen yhteisön jäseniä, jotka omistavat 95,3 % hankkeen seurauksena veden alle jäävästä maa-alueesta. Lisäksi kirjallinen suostumus on saatu

2,5 % veden alle jäävästä maa-alueesta omistavilta. Yhteisön jäsenet omistavat rakennettavan pohjapadon alle jäävät maa- ja vesialueet. Yhteisön jäsenet ovat allekirjoittaneet sopimuksen hakijaksi, jonka mukaan haki- ja saa pysyvän käyttöoikeuden alueeseen, joka jää veden alle hänen rantaviivallaan.

Hankkeen seurauksena Mustialanlammin rannoilla aiheutuu laskennallista vahinkoa ja vettymishaittaa, kun keskivedenkorkeus nostetaan 1960-luvun perkaussuunnitelman mukaisesta tasosta $N_{60} +97,61$ m tasoon $N_{60} +98,01$ m. Mustialanlammin rantavyöhykkeet laserkeilattiin vuonna 2011. Peruskartan perusteella rantavyöhyke rajattiin joutomaaksi, metsämaaksi, pelloksi ja tonttimaaksi. Pysyvästi veden alle jäävät maa-alueet ja vettymisvahinkoalueet on mitattu kunkin kiinteistön kohdalta rekisterikartasta, johon on lisätty laserkeilauksen perusteella laaditut korkeuskäyrät. Näin saatu vahinkoaluekartta on hakemuksen liitteenä.

Vahinkoaluekarttaan on merkitty nykyinen perkaussuunnitelman mukainen keskivedenkorkeus $N_{60} +97,61$ m ja tuleva keskivedenkorkeus $N_{60} +98,01$ m sekä eri maankäyttömuotojen vettymisrajat ja rasteroidut vettymisalueet. Mustialanlammin rannoilla hankkeen seurauksena pysyvästi veden alle jäävät maa-alueet (yhteensä noin 0,7 ha) ja vettymisvahinkoalueet (yhteensä noin 8,1 ha) maankäyttömuodoittain on mitattu vahinkoaluekartasta. Pysyvästi veden alle jäävät alueet luokiteltiin joutomaaksi paitsi tonttien kohdalla, jossa pysyvästi veden alle jäävät alueet luokiteltiin tonttimaaksi. Tulevan keskivedenkorkeuden yläpuoleiset alueet luokiteltiin tonttimaaksi, metsämaaksi tai pelloksi peruskartan mukaisesti.

Pysyvästi veden alle jäävistä alueista ja pohjapadon alle jäävistä alueista vahinko lasketaan vesilain mukaisesti 1,5-kertaisena. Kiinteistökohtainen vahinkoarviotaulukko pysyvästi veden alle jäävistä ja vettyivistä maa-alueista sekä pohjapadon tarvittavista maa-alueista on hakemuksen liitteenä. Vettyvän alueen vettymisvyöhyke metsämaa- ja joutomaarannoilla on 0,8 m sekä pellolla ja erityiskäyttöön otetuilla rannoilla (rakennettu tontti) 1,4 m. Vahinkolaskelman eri maankäyttömuotojen yksikköhinnat on sovitettu hankkeen seurantaryhmän kokouksessa. Laskelmissa on käytetty seuraavia hintoja:

- pelto	8 000 €/ha
- metsä	500 €/ha
- joutomaa ja vesijättö	50 €/ha
- tonttimaa	25 €/m ²

Vettymisestä aiheutuva vahinkokerroin on pellon ja tonttimaan kohdalla 0,2857 maan arvosta. Metsämaan ja joutomaan vahinkokerroin on 0,50. Laskelmissa vettymisvahinkokerroin on saatu maan suhteellisen arvon muutoksena, kun maan suhteelliseksi arvoksi perkaussuunnitelman mukaisessa ja tulevassa keskivedenkorkeudessa oletetaan 0 % ja vastaavasti vettymisvyöhykkeen ylärajalla 100 %. Pysyvästi veden alle jäävää tonttimaata on 595 m². Vettyvää tonttimaata on noin 2,4 ha. Pysyvästi veden

alle jäävää metsää ja joutomaata on noin 0,6 ha. Lisäksi vettyvää peltoa on noin 0,67 ha ja vettyvää metsämaata noin 5,0 ha.

Laskennallisista vahingoista ja haitoista vähennetään rakennetun loma-kiinteistön osalta edellä sanottu hyöty 20 109 €. Kiinteistö Oy Mustialan Leporannan alueella on seitsemän loma-asuntoa, joten hyöty on vähennetty seitsemänkertaisesti. Laskennallisten vahinkojen ja haittojen kokonaismääräksi jää näin 3 836 €, josta vain 7 €:n osalta ei ole voitu sopia tai saada suostumusta kahden järjestäytymättömän yhteisen maa-alueen puolesta.

Hakija ei esitä hankkeen johdosta maksettavaksi korvauksia seuraavin perustein:

- Suunniteltu keskivedenkorkeus on ollut käytössä vähintään 30 vuoden ajan, joten tilanne ei muutu.
- Kaikkien ranta-alueen kesämökkien ja vakituisten asuntojen arvo romahtaa vähintään laskennallisia vahinkoja vastaavalla summalla, mikäli Mustialanlammin vesipinta lasketaan 40 cm 1960-luvun perkaussuunnitelman mukaiseen tasoon.
- Suunnittelun ohjausryhmä on hyväksynyt Mustialanlammin tavoitevesipinnan ja periaatteen, ettei hankkeen johdosta makseta korvauksia kuin poikkeustapauksessa.
- Hankkeesta on sovittu korvauksetta kaikkien vaikutusalueen rantakiinteistöjen ja vettyvien kiinteistöjen omistajien sekä molempien yhteisten vesialueiden osakaskuntien kanssa lukuun ottamatta kahta järjestäytymättömiä yhteistä maa-aluetta. Näiden kummankin osakaskunnan laskennallinen vahinko on alle 5 €, joten osakasta kohti korvaus on merkityksetön.

Intressivertailussa veden alle jäävän alueen laskennallisissa korvauksissa ei huomioida vesilain mukaista 1,5-kerrointa. Tällöin laskennalliset vahingot ja haitat ovat yhteensä 191 002 € ja hyödyt yhteensä vähintään 281 526 € eli hyödyt ovat puolitoistakertaiset haittoihin verrattuna.

Hakijan ehdotus lupamääräyksiksi

Hakija on tehnyt ehdotuksen lupamääräyksiksi.

HAKEMUKSESTA TIEDOTTAMINEN

Aluehallintovirasto on vesilain 11 luvun 7, 10 ja 11 §:ssä säädetyllä tavalla kuuluttamalla asiasta aluehallintovirastossa ja Tammelan kunnassa varannut tilaisuuden muistutusten tekemiseen ja mielipiteiden esittämiseen hakemuksen johdosta viimeistään 26.6.2013. Kuulutus on erikseen lähetetty asiakirjoista ilmeneville asianosaisille.

Aluehallintovirasto on vesilain 11 luvun 6 §:n mukaisesti pyytänyt hakemuksesta lausunnon Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelta sekä kalatalousviranomaiselta,

Tammelan kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselta ja Tammelan kunnalta.

LAUSUNNOT

1) Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue, joka toimii myös patoturvallisuusviranomaisena, on todennut lausuntonaan seuraavaa.

Mustialanlammi kuuluu Kokemäenjoen–Saaristomeren–Selkämeren vesienhoitoalueeseen. Lammen ekologista tilaa ei ole luokiteltu. Mustialanlammiin vesi tulee Kaukjärvestä, jonka tila on luokiteltu tyydyttäväksi, ja tämän perusteella myös lammen tilan voidaan arvioida olevan korkeintaan tyydyttävä. Keskivedenkorkeuden nostaminen ei vaaranna vesienhoidon tavoitteiden saavuttamista ja alivedenkorkeuden nosto jossakin määrin hillitsee umpeenkasvua ja parantaa Mustialanlammin virkistyskäyttöarvoa.

Vedenkorkeuden tarkkailua tulee suorittaa vähintään kolme vuotta, mutta tarkkailun päättämisestä vastaa ELY-keskus Mustialanlammin vesioikeudellisen yhteisön esityksestä. Muuten lupa hakemuksen mukaiselle toimenpiteelle voidaan myöntää normaalein lupaehdoin.

2) Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousryhmällä kalatalousviranomaisena ei ole ollut huomauttamista hankkeen johdosta.

3) Tammelan kunnan ympäristölautakunta on todennut lausuntonaan, että suunnitelman mukaista vedenkorkeutta pidetään Mustialanlammin kannalta hyvänä ja kiinteistönomistajien kannalta tarkoituksenmukaisena. Lupapäätöksessä ei tule määrätä maksettavaksi korvauksia, koska hakemuksen mukainen vedenkorkeus on ollut käytössä noin 30 vuoden ajan eikä vedenkorkeus muutu nykyisestä.

4) Tammelan kunnanhallitus on todennut, että kunnanhallitus antaa lausuntonaan ympäristölautakunnan päätöksen mukaisen lausunnon Mustialanlammin vedenkorkeuden nostosta ja vesioikeudellisen yhteisön perustamisesta.

MUISTUTUKSET JA MIELIPITEET

Asiassa ei ole toimitettu aluehallintovirastoon muistutuksia tai mielipiteitä.

HAKIJAN SELITYS

Aluehallintovirasto on 1.8.2013 varannut hakijalle tilaisuuden antaa selitys annettujen lausuntojen johdosta. Hakija on 8.8.2013 ilmoittanut sähköpostilla aluehallintovirastolle, että se on tyytyväinen annettuihin lausuntoihin eikä halua kommentoida niitä.

ALUEHALLINTOVIRASTON RATKAISU

Luparatkaisu

Aluehallintovirasto myöntää Mustialanlammin vesioikeudelliselle yhteisölle luvan Mustialanlammin keskivedenkorkeuden nostamiseen rakentamalla pohjapato Alhonojaan 20.12.2012 päivätyn suunnitelman mukaisesti Tam-

melan kunnan Tammelan ja Mustialan kylissä ja oikeuttaa luvan saajan purkamaan nykyisen Alhonojan pohjapadon.

Vesilain 1 luvun 5 §:n mukainen Mustialanlammin keskivedenkorkeutta vastaava vesialueen raja maata vastaan, joka ennen hankkeen toteuttamista on arviolta $N_{60} +97,61$ m, tulee hankkeen toteuttamisen ja pohjapadon rakentamisen jälkeen olemaan $N_{60} +98,01$ m.

Mustialanlammin vesioikeudellinen yhteisö saa tällä päätöksellä pysyvän käyttöoikeuden keskivedenkorkeuden nousun seurauksena vesialueiksi muuttuviin osiin kiinteistöistä Metsälä 834-441-4-229 (135 m²), Männikkö 834-441-4-241 (40 m²), Yhteiset maa-alueet 834-441-878-1 (153 m²) ja Yhteinen venevalkama 834-425-878-3 (5 m²). Käyttöoikeusalueet on rajattu 5.11.2012 päivätyssä Mustialanlammin vahinkoaluekartassa (mittakaava 1:2 000).

Hankkeesta ja perustetuista pysyvistä käyttöoikeuksista ei ennalta arvioiden aiheudu vesilain mukaan korvattavaa edunmenetystä.

Luvan saajan on noudatettava vesilain säännöksiä ja seuraavia lupamääräyksiä.

Lupamääräykset

Rakenteet ja toimenpiteet

1) Pohjapato rakennetaan Alhonojaan 17.12.2012 päivätyn suunnitelma-kartan (mittakaava 1:5 000) osoittamaan paikkaan sekä 17.12.2012 päivättyjen asemapiirustuksen (mittakaava 1:100) ja leikkauspiirustuksen (mittakaava 1:50 ja 1:20) mukaisesti. Kulkuyhteys pohjapadolle rakennetaan Mönköntieltä patoalueen pohjoispuolelta, ja luvan saajalla on oikeus kulkea pohjapadolle sen rakentamisaikana sekä huoltoa ja korjausta varten.

2) Pohjapadon harjan kokonaispituus on 6,3 m. Harjalla on keskellä 0,20 m syvä, pohjantasolla $N_{60} +97,73$ m 0,10 m leveä ja yläreunalla 0,20 m leveä alivirtaama-aukko, josta luiskat nousevat aukon yläreunan tasosta $N_{60} +97,93$ m rantoja kohti tasoon $N_{60} +97,98$ m. Pohjapato ja sen alavirranpuoleinen luiska kivetään siten, että kalankulku on mahdollista.

3) Pohjapadon rakenteisiin voidaan tehdä vähäisiä muutoksia Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat-vastualueen hyväksymällä tavalla siten, etteivät muutokset aiheuta kenellekään haittaa tai vahinkoa. Pohjapadon rakenteita on muutettava mainitun vastualueen hyväksymällä tavalla, jos se on tarpeen suunnitelman mukaisten vedenkorkeuksien toteutumiseksi.

4) Pohjapadon rakentamisaikana Alhonojan juoksutus voidaan sulkea lyhytaikaisesti työn helpottamiseksi, mutta alapuoleisen ojan vedenvaihtuvuuden turvaamiseksi koko sulkemisajan pumpataan ja juoksutetaan kiinteistön Jokisuu 834-441-18-1 pihamaan vesialtaan kautta työalueen ohi

vettä vähintään 30 l/s. Rakentamisaikana Mustialanlammin vedenkorkeutta voidaan myös tarvittaessa vähäisessä määrin alentaa, mutta vedenpintaa ei saa pitää tarpeettomasti alhaalla. Vedenpinta on nostettava heti normaalitasolle, kun se on työn kannalta mahdollista. Pohjapadon valmistuttua mainitun vesialtaan ottoputken yläpäähän asennetaan laippa, jossa on alaosassa 60 mm:n reikä, jolla rajoitetaan vesialtaan kautta kulkeva virtaama tasolle noin 3 l/s.

Töiden suorittaminen ja rakenteiden kunnossapito

5) Luvan saajan on selvitettävä työalueella mahdollisesti olevat johdot ja kaapelit. Työt on toteutettava niitä vaurioittamatta.

6) Rakennustyöt on tehtävä siten ja sellaisena aikana, että vesistölle ja sen käytölle sekä ranta-alueille aiheutuu mahdollisimman vähän haittaa ja häiriötä. Töiden valmistuttua rakennuspaikat on saatettava asianmukaiseen ja maisemallisesti hyväksyttävään kuntoon.

7) Luvan saajan on pidettävä pohjapatorakenteet asianmukaisessa kunnossa.

Edunmenetykset

8) Luvan saajan on korvattava töistä välittömästi aiheutuva edunmenetys viipymättä asianomaiselle edunmenettäjälle. Jos tästä hankkeesta aiheutuu edunmenetys, jota lupaa myönnettäessä ei ole ennakoitu ja josta luvan saaja on vesilain säännösten mukaisesti vastuussa, eikä asiasta sovita, voidaan edunmenetyksestä vaatia tämän päätöksen estämättä korvausta hakemuksella aluehallintovirastossa.

Tarkkailu 9) Luvan saajan on tarkkailtava Mustialanlammin vedenkorkeutta Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueen hyväksymällä tavalla.

Määräajat ja ilmoitukset

10) Hankkeen toteuttamiseen on ryhdyttävä kahden vuoden kuluessa ja hanke on toteutettava olennaisilta osin neljän vuoden kuluessa siitä lukien, kun tämä päätös on tullut lainvoimaiseksi. Muuten lupa ja perustetut käyttöoikeudet raukeavat.

11) Töiden aloittamisesta on etukäteen ilmoitettava kirjallisesti Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelle ja Tammelan kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle sekä tarkoituksenmukaisella tavalla asianomaisille maa- ja vesialueiden omistajille.

12) Hankkeen valmistumisesta on 60 päivän kuluessa ilmoitettava kirjallisesti Etelä-Suomen aluehallintovirastolle, Hämeen elinkeino-, liikenne- ja

ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastualueelle sekä Tamelan kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

Perustelut

Hankkeen tarkoitus

Hankkeen toteuttaminen on tarpeen, koska 1960-luvun lopulla Alhonojan perkaushankkeessa lasketun Mustialanlammin vedenkorkeutta on pidetty noin 30 vuotta perkaushankkeessa tarkoitettua korkeammalla ja lähes hakemuksen mukaisella tavoitetasolla. Hankkeen tavoitteena on nykyisen pitkään vallinneen tilanteen laillistaminen ja alimpien vedenkorkeuksien nostaminen siten, että suurimpia tulvakorkeuksia ei muuteta. Perkaushankkeen aikana Mustialanlammin luusuaan Alhonojaan rakennettu, nykyään huonokuntoinen ja vuotava pohjapato puretaan ja rakennetaan uusi luonnonmukainen ja kalankulun mahdollistava pohjapato.

Hakkeesta saatavat hyödyt

Mustialanlammin tila on nykyään tyydyttävä, koska järvi on erittäin rehevä, hyvin savisamea ja kärsii ajoittain sinileväesiintymistä. Mustialanlammin vedenkorkeus laskee kuivakausina virkistyskäytön ja maisemallisten arvojen kannalta haitallisen alas. Tällöin myös järven umpeenkasvu kiihtyy erityisesti matalilla ranta-alueilla. Hankkeen mukaisella alimpien vedenkorkeuksien nostolla parannetaan järven kesäistä virkistyskäyttökelpoisuutta ja estetään matalien vesialueiden umpeenkasvua.

Hankkeen hyödyt on arvioitu vertaamalla 1960-luvun perkaussuunnitelman mukaista tilannetta uuden pohjapadon mukaiseen tilanteeseen, jolloin Mustialanlammin keskivedenkorkeus nousee 0,40 m. Nykyisen pitkään vallinneen tilanteen laillistaminen estää siten kiinteistöjen arvon alenemisen, mikä tapahtuisi, jos vedenkorkeus palautettaisiin perkaussuunnitelman mukaiselle tasolle. Hankkeen seurauksena Mustialanlammin rannalla ja rannan tuntumassa olevien vakituisten asuntojen ja loma-asuntojen kiinteistöjen arvo nousee järven virkistyskäyttömahdollisuuksien ja maiseman parantuessa. Rakennettuja loma-asuntoja on 14, joiden omistajien saamat hyödyt ovat arviolta yhteensä noin 280 000 euroa.

Hankkeen vaikutukset

Hankkeen vaikutusta nykyiseen noin 30 vuotta vallinneeseen Mustialanlammin keskivedenkorkeuteen ei käytännössä huomaa, mutta keskivedenkorkeus nousee hankkeen seurauksena 0,40 m Alhonojan 1960-luvun lopun perkaushankkeen mukaiseksi arvioidusta tasosta. Alimmat vedenkorkeudet nousevat perkaushankkeen mukaisista noin 0,3 m, mutta ylimmät vedenkorkeudet eivät nouse. Mustialanlammin menovirtaama kasvaa hieinan tulvan nousuvaiheessa, mutta siitä ei arvioida aiheutuvan haitallisia vaikutuksia järven alapuolella.

Rakennustöiden aikana esiintyy vähäistä ja lyhytaikaista veden samentumista työalueen läheisyydessä, mutta siitä ei aiheudu merkittävää haittaa. Kalastolle ja kalataloudella hanke on hyödyllinen, sillä luonnonmukainen pohjapato mahdollistaa kalankulun.

Hankkeesta aiheutuvat edunmenetykset ja käyttöoikeudet

Hankkeen seurauksena Mustialanlammin rannoilla aiheutuu laskennallista teoreettista vahinkoa ja vettymishaittaa, kun keskivedenkorkeus nousee hankkeen seurauksena 0,40 m Alhonojan 1960-luvun lopun perkaushankkeen mukaiseksi arvioidusta tasosta $N_{60} +97,61$ m jo pitkään vallinneeseen tasoon $N_{60} +98,01$ m. Mustialanlammin rannoilla hankkeen seurauksena jää pysyvästi veden alle maa-alueita yhteensä noin 0,7 ha ja vettymisvahinkoalueet ovat yhteensä noin 8,1 ha. Pysyvästi veden ja pohjapadon alle jäävistä maa-alueista vahinko lasketaan vesilain mukaisesti puolitoistakertaisena. Laskennallisista vahingoista ja haitoista vähennetään kunkin rakennetun loma-kiinteistön osalta hyötynä 20 109 euroa. Laskennalliset vahingot ja haitat ovat sen jälkeen yhteensä noin 3 800 euroa.

Suurimman osan keskivedenkorkeuden nousun vaikutusalueella olevista rantakiinteistöistä omistavat ja molemmat yhteisten vesialueiden osakaskunnat (15/19) ovat vesilaissa tarkoitettujen luvanhakijoiden perustaman Mustialanlammin vesioikeudellisen yhteisön jäseniä ja omistavat 95,3 % hankkeen seurauksena pysyvästi veden alle jäävästä maa-alueesta. Vesilain 6 luvun 9 §:n mukaisesti keskivedenkorkeuden nostamisen toteuttamista varten on perustettava vesioikeudellinen yhteisö siten kuin 12 luvussa säädetään, jos luvanhakijoita on enemmän kuin yksi. Siksi perustetun vesioikeudellisen yhteisön jäsenten on katsottava olevan tässä asiassa vesilaissa tarkoitettuja luvanhakijoita ja yhteisön edustavan heitä. Vesioikeudellinen yhteisö toimii hankkeessa luvanhaltijana sen jälkeen, kun aluehallintovirasto on lupapäätöksellään vahvistanut yhteisön säännöt ja merkinnyt yhteisön vesiyhteisörekisteriin. Näin ollen aluehallintoviraston ei ole tarpeen ratkaista käyttöoikeutta pohjapatorakenteita varten tarvittaviin osiin kahdesta kiinteöstä ja kahdesta yhteisestä vesialueesta eikä tällä päätöksellä perusteta käyttöoikeutta niihin keskivedenkorkeuden nousun seurauksena vesialueiksi muuttuviin maa-alueisiin, jotka ovat vesioikeudellisen yhteisön jäsenien omistuksessa.

Edellä sanotun perusteella vesilain tarkoittamat luvanhakijat hallitsevat omistusoikeuden perusteella enempää kuin puolta veden alle jäävästä alueesta. Hankkeesta vastaava Mustialanlammin vesioikeudellinen yhteisö saa vesilain 6 luvun 6 §:n nojalla tällä päätöksellä pysyvän käyttöoikeuden keskivedenkorkeuden nousun seurauksena vesialueiksi muuttuviin osiin kahdesta kiinteöstä ja kahdesta yhteisestä maa-alueesta. Käyttöoikeusalueet on rajattu hakemukseen liitetystä Mustialanlammin vahinkoaluekartassa. Näistä käyttöoikeusalueista keskivedenkorkeuden nousun seurauksena osittain vesialueeksi muuttuvien kahden kiinteistön (yhteensä 2,5 % veden alle jäävästä maa-alueesta) omistajat ovat antaneet hankkeelle kirjallisen suostumuksen ilman korvausvaatimuksia ja kahden yhteisen maa-alueen järjestäytymättömän osakaskunnan osalta laskennallinen

edunmenetys käyttöoikeusalueesta on noin 1 euro kummankin osalta. Näillä perusteilla aluehallintovirasto ei määrää käyttöoikeuksien perustamisesta aiheutuvista edunmenetyksistä korvauksia.

Aluehallintovirasto ei määrää korvauksia myöskään vettymishaitoista aiheutuvista laskennallisista teoreettisista edunmenetyksistä, koska hankkeeseen on saatu kirjallinen suostumus ilman korvausvaatimuksia kaikilta vaikutusalueen vettyvien kiinteistöjen omistajilta, jotka eivät ole vesioikeudellisen yhteisön jäsenien omistuksessa, lukuun ottamatta kahden yhteisen maa-alueen järjestäytymätöntä osakaskuntaa, joiden kummankin osalta laskennallinen vettymishaitta on noin 3 euroa. Hankkeeseen on saatu kirjallinen suostumus ilman korvausvaatimuksia myös Alhonojan perkausyhtiöltä. Mustialanlammin keskivedenkorkeus on ollut lähes hakemuksen mukaisella tavoitetasolla noin 30 vuoden ajan, joten vettymistilanne ei myöskään muutu pitkään vallinneesta tilanteesta.

Kaavoitus, luonnonarvot ja vesienhoitosuunnitelma

Hankealueella on voimassa Kanta-Hämeen maakuntakaava. Tammelan taajaman asemakaava ei ulotu Mustialanlammin rantaan muualla kuin aivan länsipäässä Mustialantiehen asti. Hanke ei ole ristiriidassa alueen kaavoitustilanteen kanssa. Lähin suojelualue on alapuolisen Kuivajärven pohjoisosan Natura 2000 -verkostoon kuuluva kohde, johon hanke ei vaikuta.

Mustialanlammi kuuluu Kokemäenjoen–Saaristomeren–Selkämeren vesienhoitoalueeseen. Mustialanlammin ekologista tilaa ei ole luokiteltu. Mustialanlammiin vesi tulee Kaukjärvestä, jonka tila on luokiteltu tyydyttäväksi, ja tämän perusteella myös lammin tilan voidaan arvioida olevan korkeintaan tyydyttävä. Hankkeen toteuttaminen ei vaaranna vesienhoidon tavoitteiden saavuttamista ja alimpien vedenkorkeuksien nosto hillitsee vesialueen umpeenkasvua ja parantaa Mustialanlammin virkistyskäyttöarvoa.

Edellytykset luvan myöntämiselle

Intressivertailun edunmenetyksissä ei huomioida rakenteiden ja veden alle jäävän maa-alueen osalta vesilain mukaista puolitoistakertaisuutta. Tällöin hankkeen hyödyt ovat yhteensä noin 280 000 euroa ja edunmenetykset ennen kiinteistökohtaisten hyötyjen vähentämistä yhteensä noin 190 000 euroa. Hyödyt ja edunmenetykset kohdistuvat suurimmilta osin luvanhakijoiden perustaman Mustialanlammin vesioikeudellisen yhteisön jäseniin.

Lupamääräysten mukaisesti toteutettuna hankkeesta yleisille ja yksityisille eduille saatava hyöty on huomattava verrattuna siitä yleisille ja yksityisille eduille koituviin menetyksiin. Hankkeesta ei aiheudu sellaista rantakiinteistön käyttömahdollisuuksien olennaista huonontumista, joka aiheuttaa kohtuutonta haittaa tai vahinkoa hankkeeseen suostumattomalle alueen omistajalle tai haltijalle, eikä erityisen luonnonsuojeluarvon huomattavaa heikentymistä. Edellytykset luvan myöntämiselle ovat siten olemassa.

Sovelletut säännökset Vesilain 3 luvun 4 §:n 1 momentin 2) kohta, 5 §, 6 §, 7 §, 10 § ja 11 §, 6 luvun 2 §, 3 §, 5 §:n 2 momentti, 6 § ja 9 § sekä 11 luvun 21 §

Lausuntoihin vastaaminen

Aluehallintovirasto ottaa lausunnot huomioon luparatkaisusta ja lupamääräyksistä ilmenevällä tavalla.

Vesioikeudellisen yhteisön sääntöjen vahvistaminen

Aluehallintovirasto vahvistaa Mustialanlammin vesioikeudellisen yhteisön perustavassa kokouksessa 3.1.2013 hyväksytyt säännöt niihin tehtyine tarpeellisine ja vähäisine muutoksineen sellaisina, kuin tämän päätöksen liitteestä 1 ilmenee.

Vahvistettuja sääntöjä on noudatettava, vaikka tämä vahvistamista koskeva päätös ei ole lainvoimainen.

Aluehallintovirasto merkitsee Mustialanlammin vesioikeudellisen yhteisön vesiyhteisörekisteriin.

Perustelut

Hakemuksessa esitetyt ja perustavassa kokouksessa hyväksytyt säännöt aluehallintoviraston tekemine vähäisine muutoksineen ovat vesilain mukaiset eikä niistä aiheudu vahinkoa vesioikeudellisen yhteisön jäsenelle.

Sovelletut säännökset Vesilain 12 luvun 4 §, 5 §, 6 § ja 8 §

KÄSITTELYMAKSU JA SEN MÄÄRÄYTYMINEN

Käsittelymaksu on 6 169,50 euroa.

Lasku lähetetään erikseen Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta.

Maksu määräytyy aluehallintovirastojen vuosien 2012 ja 2013 maksuista annetun valtioneuvoston asetuksen (1572/2011) mukaisesti. Asetuksen liitteenä olevan maksutaulukon mukaan vesilain 6 luvun mukaisen keskivedenkorkeuden pysyvää nostamista koskevan hakemuksen käsittelystä perittävän maksun suuruus on 4 570 euroa, kun vesialue on 0,1–1 km². Vesilain 12 luvun mukaisen vesioikeudellisen yhteisön perustamista koskevan asian käsittelystä perittävä maksu on 1 460 euroa. Koska päätösasiakirja sisältää useita maksutaulukossa maksullisiksi säädettyjä vesitalousasioita siten, että ne muodostavat samaa tarkoitusta palvelevan kokonaisuuden, asian käsittelystä peritään edellä mainitun korkeimpaan maksuluokkaan kuuluvan asian käsittelymaksu 4 570 euroa. Maksutaulukon mukaisesti kyseinen käsittelymaksu peritään 35 prosenttia taulukon mukaista maksua korkeampana, koska asian käsittelyn vaatima työmäärä on taulukossa mainittua työmäärää suurempi. Maksu on siten 6 169,50 euroa.

ILMOITUS MAANMITTAUSTOIMISTOLLE

Aluehallintovirasto lähettää tämän päätöksen sen saatua lainvoiman ja 5.11.2012 päivätyn Mustialanlammin vahinkoaluekartan Etelä-Suomen maanmittaustoimistolle keskivedenkorkeuden nousun seurauksena vesi-alueiksi muuttuviin kiinteistöjen osiin edellä kohdassa luparatkaisu (sivu 12) perustettujen pysyvien käyttöoikeuksien merkitsemiseksi kiinteistötietojärjestelmään ja mahdollisen tilusjärjestelytoimituksen suorittamiseksi.

Sovelletut säännökset Vesilain 17 luvun 5 § ja 11 §

PÄÄTÖKSESTÄ TIEDOTTAMINEN

Päätös

Mustialanlammin vesioikeudellinen yhteisö

Jäljennös päätöksestä

Tammelan kunta

Tammelan kunnan ympäristönsuojeluviranomainen

Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue (sähköpostitse)

Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, elinkeinot, työvoima, osaaminen ja kulttuuri -vastuualueen kalatalousryhmä (sähköpostitse)

Suomen ympäristökeskus (sähköpostitse)

Etelä-Suomen maanmittaustoimisto (lainvoimainen päätös)

Ilmoitus päätöksestä

Listan dpoESAVI-22-04-09-2013 mukaan.

Ilmoittaminen ilmoitustauluilla

Tieto päätöksen antamisesta julkaistaan Etelä-Suomen aluehallintoviraston ilmoitustaululla ja päätöksestä kuulutetaan Tammelan kunnan virallisella ilmoitustaululla.

MUUTOKSENHAKU

Päätökseen saa hakea muutosta Vaasan hallinto-oikeudelta valittamalla.

Liitteet

1. Mustialanlammin vesioikeudellisen yhteisön vahvistetut säännöt
2. Valitusosoitus

Birgitta Vauhkonen

Esko Vähäsöyrinki

Asian ovat ratkaisseet ympäristöneuvokset Birgitta Vauhkonen (puheenjohtaja) ja Esko Vähäsöyrinki (esittelevä jäsen).
EV/sk

MUSTIALANLAMMIN VESIOIKEUDELLISEN YHTEISÖN VAHVISTETUT SÄÄNNÖT

1 § Yhteisön nimi ja kotipaikka

Yhteisön nimi on **Mustialanlammin vesioikeudellinen yhteisö** (jäljempänä yhteisö) ja sen kotipaikka on Tammelan kunta.

2 § Yhteisön tarkoitus

Yhteisön tarkoituksena on toimeenpanna **Mustialanlammin keskiveden korkeuden nostaminen** rakentamalla järven luusuaan Alhonojan pohjapato suunnitelman mukaisesti sekä huolehtia sen vastaisesta hoidosta ja kunnossapidosta.

Yhteisöllä on oikeus hankkia tehtävänsä suorittamista varten tarpeellista irtainta ja kiinteää omaisuutta sekä tehdä sitoumuksia sen toimintaa koskevissa asioissa.

3 § Yhteisön jäsenyys ja jäsenten äänimäärän laskemisen perusteet yhteisön kokouksessa

Yhteisön jäseniä ovat ne, jotka em. suunnitelman mukaan saavat hankkeesta vesilain 12 luvun 2 §:n tarkoittamaa hyötyä tai jotka myöhemmin asianmukaisessa järjestyksessä otetaan yhteisön jäseniksi.

Yhteisön kokouksessa on kullakin jäsenellä sellainen äänimäärä, joka vastaa hänen osuuttaan yhteisön jäsenten yhteenlasketusta hankkeen hyödyistä kuitenkin niin, että kokouksen toimihenkilöitä valittaessa äänet lasketaan pääluvun mukaan. Äänioikeus yhteisön kokouksessa on jokaisella jäsenellä, joka kokouspäivään mennessä on suorittanut yhteisön hänen maksettavakseen näiden sääntöjen ja vesilain perusteella määräämät maksut. Päätökset tehdään yksinkertaisella äänten enemmistöllä.

4 § Hallituksen jäsenten ja varajäsenten valinta

Yhteisön asioita hoitaa nelihenkinen hallitus, jonka jäsenet yhteisön varsinainen kokous valitsee toimikaudeksi kerrallaan. Lisäksi samassa kokouksessa hallituksen jäsenille valitaan kaksi varajäsentä. Varajäsen tai varajäsenet voivat osallistua hallituksen kokoukseen, mikäli varsinainen jäsen tai jäseniä on estynyt.

5 § Hallituksen puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan valinta, toimikaudet ja palkkiot

Hallitus valitsee keskuudestaan hallituksen puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan hallituksen valintakokouksen jälkeen pidettävässä järjestäytymiskokouksessa paitsi perustavassa kokouksessa, jossa valittujen hallitusten jäsenten keskuudesta valitaan hallitukselle puheenjohtaja. Hallituksen puheenjohtajan, varapuheenjohtajan, jäsenen ja varajäsenen toimikausi päättyy ja vastaavasti uusien toimikausi alkaa valintaa seuraavan valinnasta päättävän yhteisön varsinaisen kokouksen päättyessä. Edellä mainittujen palkkiot määrää yhteisön varsinainen kokous ennen valintoja.

6 § Toimivallan antaminen nimetyssä asiassa yhdelle tai useammalle hallituksen jäsenelle

Hallitus voi päätöksellään antaa toimivallan yhdelle tai useammalle hallituksen jäsenelle nimetyssä asiassa.

7 § Hallituksen koollekutsuminen ja päätöksentekomenettely

Hallituksen puheenjohtaja vastaa siitä, että hallitus kokoontuu tarvittaessa. Kokous on kutsuttava koolle, jos hallituksen jäsen sitä vaatii. Jollei hallituksen puheenjohtaja vaatimuksesta huolimatta kutsu kokousta koolle, kutsun voi toimittaa hallituksen jäsen, jos vähintään puolet hallituksen jäsenistä hyväksyy koolle kutsumisen. Jollei puheenjohtajaa ole valittu tai hän on estynyt, voi hallituksen jäsen toimittaa kutsun.

Hallituksen päätökseksi tulee enemmistön mielipide. Jos äänet menevät tasan, ratkaisee puheenjohtajan ääni. Jos äänet menevät puheenjohtajan vaalissa tasan, eikä hallitusta valittaessa tai yhteisön säännöissä ole määrätty muuta, vaali ratkaistaan arvalla.

Hallitus on päätösvaltainen, kun paikalla on kaksi jäsenistä. Määrää laskettaessa esteellisten jäsenten ei katsota olevan paikalla. Päätöstä ei saa tehdä, ellei kaikille hallituksen jäsenille ole mahdollisuuksien mukaan varattu tilaisuutta osallistua asian käsittelyyn.

8 § Yhteisön nimen kirjoittaminen

Yhteisön nimen kirjoittavat hallituksen puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja yhdessä jonkin hallituksen jäsenen kanssa taikka hallituksen tähän valtuuttamat henkilöt joko yhdessä tai erikseen.

9 § Yhteisön tilikausi, tilinpäätöksen vahvistaminen ja tilien tarkastaminen

Yhteisön tilikausi on kalenterivuosi. Tilikautta koskeva vuosittain eritelty tilinpäätös tulee toimittaa toiminnantarkastajille viimeistään kahta viikkoa ennen yhteisön varsinaista kokousta. Ellei toiminnantarkastajia ole valittu, tilit tarkastetaan yhteisön kokouksessa. Tarvittaessa yhteisön kokouksessa voidaan tarkastaa tilit myös tilinpäätöksen jälkeiseltä toimintakauden osalta.

10 § Yhteisön varsinaisen kokouksen ajankohta ja kokouksessa päätettävät asiat

Yhteisön varsinainen kokous pidetään joka vuosi ennen huhtikuun loppua. Yhteisön kokouksessa on päätettävä seuraavista asioista (VL 12:12):

- jäsenyyden alkamisesta ja päättymisestä;
- kiinteistön hankkimisesta, luovuttamisesta tai kiinnittämisestä taikka yhteisön toiminnan kannalta huomattavan muun omaisuuden luovuttamisesta;
- jäsenten suoritettavaksi tarkoitettujen maksujen määräämisestä;
- toimitsijan, hallituksen tai sen jäsenen ja varajäsenen taikka toiminnantarkastajan valitsemisesta tai erottamisesta;

- tilinpäätöksen vahvistamisesta ja vastuuvapauden myöntämisestä;
- yhteisön sääntöjen muuttamisesta ja
- tarvittaessa yhteisön purkautumisesta.

Yhteisön ylimääräinen kokous pidetään, milloin hallitus katsoo yhteisön asioiden sitä vaativan tai milloin jäsenet, jotka edustavat vähintään yhtä kymmenesosaa (1/10) yhteisön äänimäärästä, ilmoittamaansa asiaa varten sitä hallitukselta kirjallisesti pyytävät.

11 § Kokouskutsun ja tiedonantojen toimittaminen yhteisön jäsenille

Yhteisön varsinaisten kokousten ja yhteisön ylimääräisten kokousten kokouskutsu on lähetettävä kirjeessä tiedossa oleville jäsenille. Yhteisen alueen järjestäytymättömälle osakaskunnalle kutsu voidaan toimittaa yhteisalue lain 26 §:n 3 momentin mukaisesti tai lähettämällä kutsukirje tiedossa oleville osakkaille. Kutsu on asianmukaisesti toimitettu, kun kirjeet on postitettu vähintään 14 päivää ennen kokousta.

Tiedonantojen toimittaminen yhteisön jäsenille tapahtuu kirjeitse tai sähköpostilla perustavassa kokouksessa sovittavalla tavalla. Toimitustapaa voidaan tarkistaa yhteisön kokouksissa.

12 § Kustannusten jakamisen perusteet

Yhteisön jäsenet vastaavat kustannuksista vesilain mukaisen hyödyn osoittamassa suhteessa ja muutenkin sanotussa laissa säädetyin tavoin. Lupa-maksut jakaantuvat perustavassa kokouksessa päätetyn mukaisesti ja muista mahdollisista maksuista sovitaan yhteisön kokouksessa.

13 § Toiminnan rahoituksen järjestäminen

Yhteisön toiminta rahoitetaan yhteisön jäseniltä kerättävin varoin. Alhonojan pohjapato maksetaan EAKR-rahoitteisesta Kaukjärvi kirkkaammaksi ja Mustialanlammille happea! -hankkeesta padon toteutuessa hankeaikana. Yhteisön jäsenen osuus yhteisön toiminnan rahoituksen järjestämisestä määräytyy sääntöjen 12 §:n mukaisesti. Yhteisön jäsen on velvollinen suorittamaan oman osuutensa yhteisön rahoituksen järjestämisestä tilisiirtona yhteisön pankkitilille kunkin kalenterivuoden maaliskuun 31. päivään mennessä.

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen Aluehallintoviraston päätökseen saa hakea valittamalla muutosta **Vaasan hallinto-oikeudelta**. Asian käsittelystä perittävistä maksusta valitetaan samassa järjestyksessä kuin pääasiasta.

Valitusaika Määräaika valituksen tekemiseen on 30 päivää tämän päätöksen antopäivästä sitä määräaikaan lukematta. Valitusaika päättyy **30.12.2013**.

Valitusoikeus Päätöksestä voivat valittaa asianosaiset, rekisteröity yhdistys tai säätiö, jonka tarkoituksena on ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun tai asuinympäristön viihtyisyyden edistäminen ja jonka sääntöjen mukaisella toiminta-alueella kysymyksessä olevat ympäristövaikutukset ilmenevät, hankkeen sijaintikunta ja muu kunta, jonka alueella hankkeen ympäristövaikutukset ilmenevät, valtion valvontaviranomainen sekä hankkeen sijaintikunnan ja vaikutusalueen kunnan ympäristönsuojeluviranomainen ja muu asiassa yleistä etua valvova viranomainen.

Valituksen sisältö Valituskirjelmässä, joka osoitetaan Vaasan hallinto-oikeudelle, on ilmoitettava

- päätös, johon haetaan muutosta
- valittajan nimi ja kotikunta
- postiosoite ja puhelinnumero ja mahdollinen sähköpostiosoite, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa (mikäli yhteystiedot muuttuvat, on niistä ilmoitettava Vaasan hallinto-oikeudelle, PL 204, 65101 Vaasa, sähköposti vaasa.hao@oikeus.fi)
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta
- mitä muutoksia päätökseen vaaditaan tehtäväksi
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan
- valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen allekirjoitus, ellei valituskirjelmää toimiteta sähköisesti (faxilla tai sähköpostilla)

Valituksen liitteet Valituskirjelmään on liitettävä

- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle
- mahdollisen asiamiehen valtakirja tai toimitettaessa valitus sähköisesti selvitys asiamiehen toimivallasta

Valituksen toimittaminen aluehallintovirastolle

Valituskirjelmä liitteineen on toimitettava Etelä-Suomen aluehallintovirastolle. Valituskirjelmän on oltava perillä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä. Valituskirjelmä liitteineen voidaan myös lähettää postitse, faxina tai sähköpostilla. Sähköisesti (faxina tai sähköpostilla) toimitetun valituskirjelmän on oltava toimitettu niin, että se on käytettävissä vastaanottolaitteissa tai tietojärjestelmässä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

Aluehallintoviraston yhteystiedot

käyntiosoite:	Ratapihantie 9, 00520 Helsinki
postiosoite:	PL 110, 00521 Helsinki
puhelin:	(vaihde) 0295 016 000
fax:	09 6150 0533
sähköposti:	ymparistoluvat.etela@avi.fi
aukioloaika:	klo 8 - 16.15

Oikeudenkäyntimaksu Valittajalta peritään asian käsittelystä Vaasan hallinto-oikeudessa oikeudenkäyntimaksu 90 euroa. Tuomioistuinten ja eräiden oikeushallinto-viranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetussa laissa on erikseen säädetty eräistä tapauksista, joissa maksua ei peritä.